

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2020

**REKENINGKUNDE V1
FINANSIËLE VERSLAGDOENING EN
EVALUERING
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders in die nasienriglyn aangedui, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die deelpunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek.
9. 'Bewerking' beteken 'kontroleer bewerking'. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees, of per nasienriglyn.
10. In bewerkings, moenie punte toeken nie vir bewerkings as teller en noemer omgeruil is – dit is ook op verhoudings van toepassing.
11. By die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat ten minste gedeeltelik foutief is nie. Dui deur middel van aan.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1: KORPORATIEWE BESTUUR EN OUDITVERSLAG

1.1

1.1.1	D ✓
1.1.2	A ✓
1.1.3	B ✓
1.1.4	C ✓

4

1.2 **OUDITVERSLAG**

1.2.1

Waar, waarom en wanneer word verwag dat hierdie ouditverslag aangebied word?	
Waar	Enige een geldige antwoord ✓ By die Algemene Jaarvergadering (AJV) In die Jaarverslag aan aandeelhouders In finansiële publikasies en koerante Op die internet
Waarom	Enige een geldige antwoord ✓ Stel aandeelhouders / potensiële beleggers in kennis oor die prestasie / vordering van die maatskappy. Of daar aan die IFVS voldoen word. Deursigtigheid Openbare maatskappye se finansiële state moet gepubliseer word. Ouditeure, aangewys deur aandeelhouders, is aan hulle verantwoordbaar.
Wanneer	Enige een geldige antwoord ✓ Aan die einde van die finansiële periode Na voltooiing van die onafhanklike ouditproses Op die datum van die AJV en daarna

3

1.2.2

Verskaf TWEE punte waarom die onafhanklike ouditeure na bladsye 12–30 van die jaarverslag verwys.	
Enige twee geldige punte ✓✓ ✓✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Die finansiële state is op die bladsye van die Jaarverslag vervat; ander verslae is ook in die Jaarverslag opgeneem wat nie deur hulle opgestel of geïnspekteer is nie. • Die ouditeure is verantwoordelik vir 'n sekere deel van die verslag. • Direkteure is verantwoordelik vir dele van die verslag soos deur hulle opgestel. 	

4

1.2.3

Verduidelik TWEE punte oor die impak van hierdie verslag op die maatskappy.
Enige twee geldige punte ✓✓ ✓✓
<ul style="list-style-type: none">• Voornemende beleggers sal moontlik nie meer in hierdie maatskappy belangstel nie.• Bestaande aandeelhouers sal moontlik hul aandele wil verkoop.• Dit sal die reputasie / beeld van die onderneming rüineer.• Sal die waarde van aandele van die JSE verminder.

4

TOTALE PUNTE
15

VRAAG 2: STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE

STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNE 2020.

Verkope		6 720 000	
Koste van verkope	Verkope - BW	(4 200 000)	☒
Bruto wins	BBI - HI of ABI	2 520 000	☒
Ander bedryfsinkomste		142 080	
Huur inkomste	153 120 ✓ - 11 040 ✓✓	142 080	☒ *
Bruto bedryfsinkomste		2 662 080	
Bedryfsuitgawes		(1 738 080)	
Direkteursfooie	384 000 ✓ + 158 400 ✓ ☒ 172 800 - 14 400 2 punte 384 000 + 172 800 - 14 400	542 400	☒ *
Salarisse en lone	812 000 ✓ - 556 800 ✓ ☒ + 9 720 ✓✓ 384 000 + 172 800	264 920	☒ *
Werkgewersbydrae	22 080 ✓ + 1 920 ✓	24 000	☒
Advertensies	11 650 ✓ + 3 000 ✓✓	14 650	☒ *
Ouditfooie		120 000	
Waardevermindering		340 000	
Diverse uitgawes		432 110	
Bedryfswins	BBI - BU	924 000	☒
Rente inkomste	Balanserende syfer BWVRU - BW	21 000	☒
Bedryfswins voor rente uitgawe	NWVB + RU	945 000	☒
Rente uitgawe		(36 000)	☒
Netto wins voor belasting	$*(272\,700 \times \frac{100}{30})$	909 000	☒
Inkomstebelasting		(272 700)	
Netto wins na belasting	*NWVB - Inkomstebelasting	636 300	☒

6

17

7

*Of Netto wins voor belasting: (NWNB + 272 700) 1 punt

Netto wins na belasting: $272\,700 \times \frac{70}{30} = 636\,300$ 2 punte

TOTALE PUNTE

30

VRAAG 3: STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE & AANDELEKAPITAAL-NOTA**3.1 Aandelekapitaal**

Gemagtigde Aandelekapitaal: 3 000 000 gewone aandele		
Uitgereikte Aandelekapitaal:		
1 800 000	Aandele in uitreik aan begin van die jaar x R6,00 ** (soos GAP te wees)	10 800 000 ☒
(120 000)	Aandele teruggekoop teen GAP van R6 ✓✓ per aandeel 7,20 / 1,2	(720 000) ☒ *
240 000 ✓✓	Addisionele aandele uitgereik gedurende die jaar teen R6,60 per aandeel	1 584 000 ☒ *
1 920 000 ☒	Aandele in uitreik aan die einde van die jaar <small>Bewerking</small>	11 664 000 ☒

9

**Moenie aanvaar indien R7,20 of meer

*Een deel korrek

3.2 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 31 AUGUSTUS 2020.

NIE-BEDRYFSBATES		8 951 200	✓	
Vaste bates		8 121 000		
Finansiële bates		830 200		
BEDRYFSBATES	TB – NBB	5 312 800	✓	
Voorrade	60 x 1 750 (2 340 000 ✓ + 105 000 ✓✓)	2 445 000	*✓	
Handels en ander ontvangbares	Balanserende syfer	2 000 000	✓	
Kontant en kontantekwivalente	864 800 + 3 000	867 800	✓	
TOTALE BATES	Sien TE+L	14 264 000	✓	10
EKWITEIT EN LASTE				
AANDEELHOUSERSEKWITEIT	Bewerking	11 678 960	✓	
Gewone aandelekapitaal	Sien 3.1	11 664 000	✓	
Behoue inkomste		14 960		
NIE-BEDRYFSLASTE		1 487 200		
Lening: Tambo Bank	(1 840 000 + 130 800 - 307 200) twee punte 1 663 600 ✓✓ – 176 400 ✓	1 487 200	*✓	6
BEDRYFSLASTE		1 097 840		
Handels en ander betaalbares		463 840		
Huidige deel van lening	Sien lening hierbo	176 400	✓	
SAID (Inkomstebelasting)	Balanserende syfer	35 200	✓	
Aandehouers vir dividende	Sien 3.1 1 920 000 x 22c	422 400	✓	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	Bewerking	14 264 000	✓	21

*Een deel korrek

5

TOTALE PUNTE**30**

VRAAG 4: KONTANTVLOEISTAAT, FINANSIËLE AANWYSERS

4.1	4.1.1	Onwaar ✓	
	4.1.2	Waar ✓	
	4.1.3	Onwaar ✓	
			3

4.2.1	KONTANT UIT BEDRYWIGHED E GEGENEREER		
	Wins voor belasting	980 000 + 420 000	1 400 000 ☒ ✓*
	Waardevermindering		390 000
	Rente uitgawe		452 000
	Netto wins voor verandering in bedryfskapitaal	Bewerking	2 242 000 ☒
	Netto verandering in bedryfskapitaal	Bewerking	(1 230 700) ☒
	Verandering in voorraad		(915 100)
	Verandering in ontvangbares	332 200 – 305 800	26 400 ☒ ✓*
	Verandering in betaalbares	963 000 – 621 000	(342 000) ☒ ✓*
	Kontant uit bedrywighede gegenerer	Bewerking	1 011 300 ☒
			9

LET WEL: Die syfer en die hakkie (of geen hakkie) moet korrek wees om die punt in die bedrag-kolom te verdien.

*Een deel korrek

4.2.2	KONTANTGEVOLGE UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE		
	Opbrengs uit aandele uitgereik		397 500 ✓
	Aandele teruggekoop	$360\,000 \times 7,95$ 2 862 000 ✓✓ + 162 000 ✓	(3 024 000) * ☒
	Langtermynlening ontvang	3850 000 – 3 080 00	770 000 ✓
		Bewerking	(1 856 500) ☒
			7

LET WEL: Die syfer en die hakkie (of geen hakkie) moet korrek wees om die punt in die bedrag-kolom te verdien.

*Een deel korrek

4.2.3 Bereken die volgende bedrae vir die Kontantvloeistaat.

Inkomstebelasting betaal	
Bewerkings	Antwoord
- 69 300 ✓ + 420 000 ✓ - 19 800 ✓	330 900 ✓
Aanvaar alternatiewe rangskikking vir berekeninge soos omgekeerde tekens, hakkies en/of grootboekrekeninge	Een deel korrek
	4

Dividende betaal	
Bewerkings	Antwoord
Totale dividend vir die jaar: 1 700 700 ✓ + 162 000 ✓ - 980 000 ✓ - 1 239 200 ✓ = 356 500	
$\begin{array}{r} \checkmark \qquad \qquad \qquad \checkmark \\ 210\,000 + 356\,500 - 130\,900 \end{array}$ <p style="text-align: center;">OF</p> $\begin{array}{r} \text{Een punt} \qquad \text{vyf punte} \\ 210\,000 + 225\,600 \\ \text{356\,500 - 130\,900 Interim dividend} \end{array}$	435 600 ✓ Een deel korrek
Aanvaar alternatiewe rangskikking vir berekeninge soos omgekeerde tekens, hakkies en/of grootboekrekeninge	
	7

Opbrengs op vaste bates verkoop	
Bewerkings	Antwoord
12 750 000 ✓ + 390 000 ✓ - 13 995 000 ✓	855 000 ✓ Een deel korrek
Aanvaar alternatiewe rangskikking vir berekeninge soos omgekeerde tekens, hakkies en/of grootboekrekeninge	
	4

4.2.4 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 29 Februarie 2020:

% Opbrengs op gemiddelde Aandeelhoudersbelang	
Bewerkings	Antwoord
$\frac{980\,000 \checkmark}{\checkmark \frac{1}{2} (11\,161\,200 + 13\,168\,000) \checkmark} \times \frac{100}{1}$ <p style="text-align: center;">12 164 600 2 punte</p>	8,1% ✓ Een deel korrek
	4

Netto batewaarde per aandeel	
Bewerkings	Antwoord
$\frac{11\,161\,200}{1\,190\,000} \times \frac{100}{1}$	937,9c * ✓ ✓ Een deel korrek Aanvaar 938 sent
	2

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 5: VERTOLKING VAN MAATSKAPPY-INLIGTING**5.1 Vergelyk die likiditeitsposisie van albei maatskappye en lewer kommentaar op die maatskappy wat die korttermynbates meer doeltreffend bestuur.**

Finansiële aanwysers (met syfers en neiging) ✓✓ ✓✓ Kommentaar op een maatskappy ✓✓

LOCK BPK.

Alhoewel die bedryfskapitaalverhouding van 2,1: 1 tot 1,9: 1 gedaal het, bly die vuurproefverhouding redelik konstant op 1,3 : 1 vergeleke met 1,4 : 1 die vorige jaar.

DOWN BPK.

Die vuurproefverhouding is konstant op 1,5: 1 terwyl die bedryfskapitaalverhouding van 2,8 : 1 tot 3,6 : 1 gestyg het.

KOMMENTAAR

Dit lyk asof Lock Bpk. bedryfskapitaal doeltreffender beheer deur te verseker dat voorraad beweeg. Hulle het ook genoeg bedryfsbates (kontant) om korttermynlaste te dek.

OF

Down Bpk. bestuur nie voorraad effektief nie. Alhoewel hulle nie kontantvloei-probleme ondervind nie, het hulle te veel voorraad, wat tot lae winsgewendheid kan bydra.

6

5.2 Vergelyk die dividenduitbetalings-beleid van elke maatskappy.**LOCK BPK.**

Dividenduitbetalingskoers is 52% (45/86) vergeleke met 81% (65/80) in 2019. ✓✓

DOWN BPK.

Dividenduitbetalingskoers is 86% (60/70) in 2020 en 86% (62/72) in 2019. Down Bpk. het die dividenduitbetalingskoers op 86% gehandhaaf. ✓✓

4

Verskaf TWEE moontlike redes waarom een maatskappy besluit het om hul beleid te verander.

Enige TWEE redess ✓✓ ✓✓

Hulle behou verdienste om op groei te konsentreer.

Hulle wil kontantvloei-probleme verlig en voortgaan om uitgawes te bestuur om winsgewendheid te verbeter.

Hulle wil die neiging van toenemende winsgewendheid en opbrengs op ekwiteit handhaaf, sodat aandeelhouers die maatskappy se langtermynvooruitsigte kan raaksien.

4

5.3

Lock Bpk. het besluit om hul lenings gedurende die huidige finansiële jaar te verhoog, terwyl Down Bpk. besluit het om hul bestaande lenings te handhaaf. Lewer kommentaar op die besluite van beide maatskappye. Verwys na die graad van risiko en hefboomfinansiering.

LOCK BPK.	Skuld / ekwiteitsverhouding het van 0,3 : 1 tot 0,6 : 1 gestyg ✓ OOTKA het van 12% tot 15% toegeneem. ✓ Alhoewel die onderneming nou hoog gerat ✓ is, word die lening effektief gebruik om winsgewendheid te verbeter. Onderneming positief gerat, dus was die besluit toepaslik. ✓
------------------	---

DOWN BPK.	Skuld / ekwiteitsverhouding het konstant op 0,4 : 1 gebly ✓ OOTKA het van 13% tot 11,7% gedaal ✓ Alhoewel die onderneming laag gerat ✓ is, word die lening nie effektief aangewend nie, aangesien die onderneming negatief gerat is, so dit sal verstandig wees om die lening terug te betaal, of strategieë te verbeter om die winsgewendheid te verbeter. ✓
------------------	---

8

5.4

'n Aandeehouer van Down Bpk. is bekommerd oor die daling in die markprys van die aandele. Verduidelik waarom hy so voel. Verskaf TWEE punte.

Enige 2 geldige punte ✓✓ ✓✓

Dit weerspieël dat die publiek se vraag na aandele laag is / die vertroue van die publiek in die maatskappy het afgeneem.

Aandeehouders wil kapitaalgroei op hul belegging hê.

Direkteure sal beoordeel word na aanleiding van die prestasie van die aandele.

Die markprys het onder die netto batewaarde gedaal.

4

5.5

M. Mtolo besit 576 000 aandele in Down Bpk., wat 48% van die totale uitgereikte aandele uitmaak. Hy wil nog 25 000 aandele koop.

5.5.1

Doen 'n berekening om aan te toon hoe dit sy % aandeelhouding in die maatskappy sal verander.

$$\frac{576\,000 + 25\,000}{601\,000} \div \frac{576\,000}{1\,200\,000} \div 48\% \times 100 = 50,1\% \quad \square$$

5

5.5.2

Verskaf TWEE redes waarom jy dink hy spesifiek belangstel om sy aandeelhouding in Down Bpk. te verhoog.

Twee punte ✓✓ ✓✓

Hy wil die meerderheidsaandeehouer wees.

Hy wil strategiese besluite beïnvloed.

Hy is bewus van die swak prestasie van die onderneming en dink dat hy 'n verskil kan maak.

Hy sien potensiaal in die onderneming en wil deel van die toekomstige groei wees.

Hy wil regstellende maatreëls tref om die afwaartse neigings in baie van die finansiële aanwysers aan te spreek.

4

TOTALE PUNTE

35

TOTAAL: 150